

Нощенко Ю.Г.

здобувач вищої освіти

Гонюк О.В.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української літератури

Дніпровський національний університет

імені Олеся Гончара

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РОМАНУ У ВІРШАХ ЛІНИ КОСТЕНКО «МАРУСЯ ЧУРАЙ»

***Анотація.** У статті розглянуто поняття «інноваційні технології» та їх функції у шкільній освіті. Запропоновано низку технологій, що допоможуть в опануванні роману у віршах «Маруся Чурай» Ліни Костенко. Досліджено їхній вплив на формування знань, умінь і навичок учнів.*

***Ключові слова:** інноваційні технології, візуалізація, інформаційно-комунікативні технології, Маруся Чурай, роман у віршах.*

***Noshchenko J., Goniuk O. Application of innovative technologies during the study of the novel in the poems of Lina Kostenko «Marusya Churay».** The article examines the concept of "innovative technologies" and their functions in school education. A number of technologies are proposed that will help in mastering the novel in the poems "Marusya Churai" by Lina Kostenko. Their influence on the formation of students' knowledge, abilities and skills was studied.*

***Key words:** innovative technologies, visualization, information and communication technologies, Marusya Churai, novel in verse.*

Актуальність дослідження. Із появою реформи НУШ гостро постала проблема пошуку, дослідження і впровадження нових засобів, методів і технологій у навчальний процес. Дослідження показують, що учні виявляють інтерес до навчання саме завдяки використанню інноваційних технологій, оскільки вони дають знання у спосіб, який відповідає індивідуальним потребам кожного здобувача освіти.

Поняття «інноваційні технології» вченими-методистами визначається по-різному. Найточнішим видається трактуванням С. Моїсеева та Л. Іванченко, які під інноваційними технологіями розуміють «систему педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, яка істотно поліпшує структуру та якість виховання підростаючого покоління та є результатом науково-дослідної діяльності у галузі освіти» [3].

У ході вивчення роману у віршах «Маруся Чурай» Ліни Костенко учнями 11 класу дієвим та ефективним буде застосування методу візуалізації навчального матеріалу, який досить продуктивно проявив себе у дистанційному навчанні. Вербицький А.А., тлумачить згортання розумових змістів в наочний образ як такий, що може бути розгорнутий і слугуватиме «опорою адекватних розумових і практичних дій» [1]. До візуалізації ми відносимо буктрейлер, скрайбінг і використання соціальних мереж. Усі вони мають інтегровані зв'язки з мистецтвом.

Буктрейлер являє собою, як відомо, короткий відеоролик (або слайд-шоу), що несе інформацію про літературний продукт з метою поширення його в маси. Він реалізує практично всі функції літератури, формує інтерес до читання, літературного стилю автора чи авторки обраного твору, економить час на читання критичних статей або анотацій. Готуючи буктрейлер до обраної нами теми, учитель має використати в ньому такі орієнтовні елементи:

- відомості про творчість Ліни Костенко та про особу Марусі Чурай;
- інформацію про історичний період, описаний у творі;
- цитування твору;
- аудіосупровід відомих пісень головної героїні.

Більш ефективним таке завдання буде, якщо дати його учням у вигляді домашньої роботи, оскільки під час пошуку потрібної інформації, школярі будуть поглиблювати свої знання про твір, самостійно аналізувати його, удосконалювати навички роботи з програмами відеомонтажу.

Скрайбінг – це візуальна фіксація словесної форми передачі інформації [2]. Його мета – лаконічно, але зрозуміло, пояснити новий матеріал за допомогою малюнків чи аплікацій. Метод є доволі простим, оскільки постає як спосіб активізації навчальних інтересів учнів, і може існувати як офлайн, у вигляді створених власноруч малюнків чи будь-

яких інших виробів, так і онлайн – за допомогою спеціальних програм або сервісів.

У нашому випадку доцільно використовувати скрайбінг для висвітлення ключових моментів у сюжеті. Учитель, паралельно із власною розповіддю або відповіддю учня, ілюструє сказане за допомогою підготованого ним матеріалу. Таким способом доволі просто можна пояснити композицію «Марусі Чурай» (враховуючи наявні дві кульмінації), попросивши учнів підтвердити подану інформацію цитатами із твору.

Скрайбінг-малюнки буде доцільно використовувати на будь-якому з типів уроків української літератури. Відповідно до цього сформулювати завдання можна наступним чином:

- графічно відтворіть місце розвитку подій та історичні реалії роману у віршах «Маруся Чурай»;
- схарактеризуйте образи головних і другорядних героїв;
- дайте визначення жанру «роман у віршах»? Які його головні ознаки?

Важливо, що прийом скрабінгу розвиває кінестетичну пам'ять, уміння виділяти головне із другорядного, підсумовувати, систематизувати та відтворювати в подальшому отриману інформацію, яка стане у пригоді при підготовці до ЗНО чи НМТ.

У своїй викладацькій діяльності вчителю варто пам'ятати, що в житті сучасних дітей важливе місце посідають соціальні мережі, які є осередком проведення вільного часу та спілкування з друзями. А отже, їх легко можна перетворити на засіб отримання знань, умінь і навичок.

Для вивчення «Марусі Чурай» найоптимальнішим буде використання Instagram – соцмережі, де можна легко авторизуватися, викладати фото чи відео, створювати дописи та коментувати їх. Пропонуємо дати учням завдання самостійно створити сторінку Марусі Чурай, використавши такі структурні елементи:

- встановлення аватара (фото з Інтернету чи створене власноруч);
- ім'я користувача (назва твору або перифраз);
- опис профілю (складається з декількох слів і виражає те, що найбільше сподобалось чи запам'яталось учням);
- створення допису.

Під час виконання завдання учням треба ставити запитання на кшталт: «На яку тему був би перший допис Марусі Чурай?»; «Як змінювалась б

геолокація дівчини?»; «Кого із героїв твору вона могла б відмітити на фото?». Учитель може й самотійно створити подібну сторінку, допис або Instagram Stories у ній. У такому випадку завдання можна сформулювати наступним чином:

- уявіть, що Маруся Чурай – сучасна блогерка. Використовуючи цитати із твору, напишіть позитивні та негативні коментарі під дописом;
- поставте вподобайку тим коментарям, з якими ви згодні. Поясніть свою думку;
- пройдіть опитування в Instagram Stories.

Отож, вищеописані методи візуалізації є практичними, адже «скрайбінги і буктрейлери спонукають дітей до прочитання художнього твору, що дає можливість використовувати їх на етапі мотивації навчальної діяльності або як випереджальне завдання під час вивчення біографії письменника або його твору» [4]. Соціальні мережі активно формують здатність до самоосвіти, дають можливість створювати власні проєкти та ділитись досвідом, розвивають уміння спілкуватися з однолітками й вчителями, збагачують уяву й фантазію.

Для формування літературної компетентності в учнів доцільним є використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) – сукупності методів і технічних засобів застосування інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів зв'язку для забезпечення ефективного процесу навчання [5]. Учні можуть користуватися електронними посібниками, комп'ютерними програмами або інтернет-засобами як самотійно, з метою покращення розуміння теми або пошуку додаткової інформації, так і заздалегідь підготованими вчителем ресурсами для виконання завдань, проходження тестів, написання контрольних і творчих робіт.

У процесі вивчення роману у віршах «Маруся Чурай» пропонуємо скористатись ІКТ і створити віртуальну екскурсію Полтавщиною, яку можна використати на уроці з дослідження фольклорної та історичної основи твору. Вона повинна містити:

- відомості про постать Марусі Чурай, її раніше вивчені твори, дослідження історичної правди про піснярку;
- історичні умови, в яких жила Полтава в момент зображуваних подій у творі;

- інтерпретацію Ліною Костенко образу Марусі Чурай, порівняння його із реальною постаттю;
- пісенний матеріал Марусі Чурай, кадри з кінофільму чи драматичної вистави.

Варто наголосити, що при підготовці такого заняття вчитель має чітко визначити мету та завдання екскурсії, детально дослідити її маршрут, акцентуючи увагу учнів на важливих моментах, врахувати вікові особливості реципієнтів, забезпечити технічні можливості. Існує варіант дати завдання учням самостійно створити віртуальну екскурсію, але варто пам'ятати, що подібну роботу можуть виконати лише ті діти, які мають високий рівень знань, умінь та навичок.

Уроки з використанням фрагменту віртуальної екскурсії показують, що цей метод виконує триєдину мету заняття, позитивно впливає на емоційний інтелект учнів, має високий рівень наочності, формує особистісні якості та власну систему цінностей.

Проведене дослідження показало, що використання інноваційних технологій, готує школярів до повноцінного життя в глобалізованому світі, набуття, засвоєння, передачі знань, умінь, навичок і відтворення їх у подальшому засобами комп'ютерних технологій та програмних забезпечень. Запропоновані нами технології вивчення роману у віршах «Маруся Чурай» допоможуть ознайомитись зі змістом твору, його історичною основою, композицією, закріплять знання з теорії літератури.

Література

1. Вербицький А. А. Активне навчання у вищій школі: контекстний підхід. М. 1991. 207 с.
2. Міщенко О. В. Скрайбінг як прийом формування компетентного учня-читача на уроках української літератури в старших класах. *Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство. VIII Волошинські читання: зб. тез всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. Т.О. Яценко; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. С. 97–100.*
3. Моїсеєв С. О., Іванечко Л. М. Інноваційні технології виховання учнів загальноосвітньої школи. *Таврійський вісник освіти. 2015. № 1(49). С. 16–22.*

4. Пасічник О. М. Використання інноваційних освітніх технологій навчання на уроках української мови і літератури. URL: <https://genezum.org/library/vykorystannya-innovacijnyh-osvitnih-tehnologiy-navchannya-na-urokah-ukrainskoi-movy-i-literatury>.
5. Степанов В. П. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі. Информационные технологии в управлении, образовании, науке и промышленности: монография / под ред. В.С. Пономаренко. Х.: Издатель Рожко С. Г., 2016. С. 520–535.

Присянкіна-Жарова Т.І.

*кандидат економічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
відділу прикладної інформатики*

*Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного
простору Національної академії наук України*

Колмакова В.О.

*старший викладач кафедри інформатики і
інформаційно-комунікаційних технологій
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙНИХ СИСТЕМ У STEM-ОСВІТІ

***Анотація.** У статті досліджуються проблеми та перспективи використання рекомендаційних систем в освіті, зокрема STEM-освіті. Рекомендаційні системи лише нещодавно почали застосовувати як інструмент формування особистісно-орієнтованого освітнього середовища. Тому питання доцільності їх використання для індивідуалізації навчального контенту є дискусійним. Про це свідчать дослідження інформаційних джерел як вітчизняних, так і закордонних авторів. Проблемним питання є те, що переважна більшість сучасних рекомендаційних систем орієнтована на «слідування» за бажаннями користувача, а не на спрямування його під час навчання на використання потрібного матеріалу. Це дуже важливо для тих, хто починає навчання,*